

ZAMONAVIY KUTUBXONALAR VA ULARNING FAOLIYATI**Tursunova Mashhura Ikromjon qizi****Nodirabegim nomidagi Namangan viloyati axborot- kutubxona markazi mutaxasisi**

Annotatsiya: Ushbu maqolada zamonaviy kutubxonalar va ularning jamiyatdagi o'ri, faoliyat yo'nalishlari hamda bugungi kunda kutubxonachining asosiy vazifalari yoritiladi. Shuningdek, kitobxonlik madaniyatini rivojlantirish va uni keng ommaga targ'ib etish borasida amalga oshirilayotgan ishlar tahlil qilinadi. Yurtimizda faoliyat yuritayotgan zamonaviy kutubxonalar, ularning joylashuvi haqida ma'lumot berilib, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev tomonidan qabul qilingan qaror va farmonlarning mazkur sohadagi ahamiyati xususida qisqacha mulohazalar yuritiladi.

Kalit so'zlar: Zamonaviy kutubxona, zamonaviy kutubxonachi, kitob, internet tarmoqlari, O'zbekiston qarori, farmonlari.

MODERN LIBRARIES AND THEIR ACTIVITIES**Tursunova Mashhura Ikromjon daughter****Specialist of the Namangan regional information and
library center named after Nodirabegim**

Abstract: This article covers modern libraries and their role in society, areas of activity, and the main tasks of a librarian today. It also analyzes the work being done to develop a reading culture and promote it to the general public. Information is provided about modern libraries operating in our country, their location, and brief comments are made on the significance of the resolutions and decrees adopted by the President of the Republic of Uzbekistan Shavkat Mirziyoyev in this area.

Keywords: Modern library, modern librarian, book, internet networks, resolution, decrees of Uzbekistan.

СОВРЕМЕННЫЕ БИБЛИОТЕКИ И ИХ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ**Турсунова Машхура Икромжон дочь****Специалист Наманганского областного информационно-библиотечного центра имени
Нодирабегим**

Аннотация: В статье рассматриваются современные библиотеки и их роль в обществе, направления деятельности и основные задачи библиотекаря сегодня. Анализируется работа, проводимая по развитию культуры чтения и её популяризации среди населения. Представлена информация о современных библиотеках, действующих в нашей стране, их местонахождении, а также дан краткий комментарий о значении постановлений и указов Президента Республики Узбекистан Шавката Мирзиёева в этой области.

Ключевые слова: Современная библиотека, современный библиотекарь, книга,

интернет-сети, постановления, указы Узбекистана.

“Kitob”, “kutubxona”, “kitobxonlik” soʻzlarining oʻzagi aslida arab tilidan olingan boʻlib, inson maʼnaviyatini boyitishga xizmat qiladi.

Bugun biz yangi Oʻzbekistonda kutubxonalarni qanday tasavvur qilamiz? XXI asr kutubxonalari – kutubxona xizmatlaridan yangicha usullarda foydalanishning istiqbolli imkoniyatlarini oʻzida mujassam etadi. Zamonaviy kutubxonalar endi faqatgina maʼlumot bazasi emas, balki jamiyatning ajralmas boʻlagi hisoblanadi. Bunday kutubxonalar maʼnaviy ehtiyojlarni qondira olishi, turli toifadagi kitobxonlarni jalb etishi uchun zamonaviy kompyuterlar, qulay jihozlangan xonalar, elektron kitoblar bazasi va boshqa zamonaviy imkoniyatlarga ega boʻlishi zarur. Axborot-kutubxona markazlarida internet tarmoqlaridan foydalanish imkoniyati yaratilishi, barcha yoshdagi kitobxonlar uchun turli xil elektron resurslardan foydalanish imkoniyati boʻlishi lozim.

Asrlar davomida kutubxona bilim olishning asosiy manbai boʻlib kelgan. Bugun yangi Oʻzbekiston kutubxonalarida zamonaviy bilimli, malakali kutubxonachilar ham yetishib chiqmoqda. Shunday savol tugʻiladi: aslida kutubxonachi kim? Zamonaviy kutubxonachidan nimalar talab qilinadi? Bugungi kunda kutubxonachilar elektron kutubxona bazalari, UZNEL, UNIKAT tizimlari bilan ishlay olishlari, foydalanuvchilarga kerakli maʼlumotni topishda koʻmaklashishlari zarur. Shu bilan birga, ular xushmuomala, bagʻrikeng, odob-axloq qoidalarini yaxshi biladigan insonlar boʻlishlari kerak. Shuni ham taʼkidlash lozimki, zamonaviy kutubxonalar faoliyatida kompyuter texnologiyalari muhim oʻrin tutadi. Fondlarni va kataloglarni raqamlashtirish, kitoblarni elektron shaklga oʻtkazish bugungi kundagi ustuvor vazifalardan biridir. Kutubxonachi ham oʻz ustida tinimsiz ishlashi, oʻzini rivojlantirishi, yangi bilim va koʻnikmalarni oʻzlashtirishi zarur.

Axborot-kutubxona markazlari foydalanuvchilarga kichik tirajda chop etilgan yoki qayta bosilmagan noyob kitoblarni taqdim etishi uchun imkoniyatlar yaratishi muhim.

Oʻzbekistonda zamonaviy kutubxonalar soni koʻp. Ularning ayrimlarini misol keltirish mumkin:

1. **Oʻzbekiston Milliy kutubxonasi** – Alisher Navoiy nomidagi Respublika davlat kutubxonasi. 1870-yilda Toshkent ommaviy kutubxonasi nomi bilan tashkil etilgan. Keyinchalik turli nomlar bilan faoliyat yuritib, 2002-yilda milliy maqom oldi. 1948-yilda Alisher Navoiy tavalludining 500 yilligi munosabati bilan kutubxonaga shoir nomi berildi. Bugun bu kutubxona mamlakatdagi eng zamonaviy ilmiy-maʼrifiy maskanlardan biridir.

2. **Respublika bolalar kutubxonasi** – 1965-yilda tashkil etilgan. Joylashgan bino 1880-yilda qurilgan bo‘lib, dastlab Vadyayevlar mulki hisoblangan. Keyinchalik Toshkent shahar Dumasiga topshirilgan. Bugungi kunda bolalar uchun zamonaviy bilim maskaniga aylangan.
3. **Yangi O‘zbekiston ziyo maskani** – Namangan viloyati Davlatobod tumanida joylashgan bo‘lib, 2021-yil 19-mart kuni faoliyatini boshlagan zamonaviy kutubxona.

Kutubxonalar shunchaki kitoblar va kompyuterlar banki emas. Ular insonlarni kashf qilish, tasavvurni kengaytirish, tafakkurni yuksaltirish makonidir. “Kutubxonalar davri o‘tdi”, deyishga aslo asos yo‘q. Aksincha, XXI asr kutubxonalari fuqarolarning dunyoqarashini shakllantirish, yosh avlodni tarbiyalash va sog‘lom fikrlovchi jamiyatni barpo etishda beqiyos o‘rin tutadi.

Bugungi kunda davlatimiz rahbari Shavkat Mirziyoyev jamiyat hayotida ezgu qadriyat va an‘analarni qaror toptirishga, ayniqsa yosh avlodning ma‘naviy va intellektual salohiyatini yuksaltirishga alohida e‘tibor qaratmoqda. Bu yo‘nalishda ko‘plab qaror va farmonlar qabul qilinmoqda. Jumladan, “O‘zbekiston Respublikasida aholiga axborot-kutubxona xizmati ko‘rsatishni yanada takomillashtirish to‘g‘risida”gi qaror, shuningdek, axborot-kutubxona resurslarini hisobga olish, fondlarni saqlash va hisobdan chiqarish bo‘yicha hujjatlar shular jumlasidandir. Mazkur islohotlarning barchasi kitobxonlikni rivojlantirish, uni keng targ‘ib qilish va jamiyatda o‘qishga bo‘lgan qiziqishni oshirishga qaratilgan

Xulosa qilib aytganda, kitob va kutubxona qadimdan insoniyat ma‘naviy hayotining ajralmas qismi sifatida shakllanib kelmoqda, bugungi yangi O‘zbekistonda esa bu qadriyat yanada chuqurroq ma‘no kasb etmoqda. Zamonaviy kutubxonalar endi oddiy kitob saqlash joyi emas, balki ilm-ma‘rifat, ma‘naviyat va tarbiyaning yuksalish maskaniga aylanmoqda. Ularning asosiy vazifasi – yoshlar va barcha qatlamdagi fuqarolarning bilim olish ehtiyojlarini qondirish, tafakkurini kengaytirish va kitobxonlik madaniyatini yuksaltirishdan iborat. Bugungi kunda davlatimiz rahbari Shavkat Mirziyoyev tomonidan ilgari surilayotgan islohotlar, qabul qilinayotgan qaror va farmonlar ham aynan shu maqsadlarga qaratilgani bejiz emas. Chunki kitobxonlik madaniyatini yuksaltirish, kutubxonalarni modernizatsiya qilish orqali ma‘naviy barkamol, intellektual salohiyatli yosh avlodni voyaga yetkazish mumkin. Zamonaviy kutubxonachidan ham katta mas‘uliyat talab etiladi, u nafaqat bilimli va texnologiyalarni mukammal biladigan mutaxassis bo‘lishi, balki xushmuomala, odobli, kitobxonlarga mehribon bo‘lishi kerak. Bugun kutubxonachilar o‘z ustida tinimsiz ishlashi, o‘z bilim va ko‘nikmalarini boyitishi lozim, chunki raqamli texnologiyalar davrida kutubxonachining o‘rni va mas‘uliyati yanada ortmoqda. Alisher Navoiy nomidagi Milliy kutubxona, Respublika bolalar kutubxonasi, Namangandagi “Yangi O‘zbekiston ziyo maskani” kabi bilim dargohlari zamonaviy kutubxonachilik va axborot texnologiyalarining uyg‘unlashuvini ko‘rsatib bermoqda. Bu maskanlarda yaratilgan sharoitlar nafaqat

kitobxonlarni, balki jamiyatni ham yangi bosqichga olib chiqmoqda. Shuningdek, kutubxonalarda noyob asarlar, qadimiy qo'lyozmalar va siyrak uchraydigan nashrlarni kitobxonlarga yetkazish uchun imkoniyatlar yaratilmoqda. Bularning barchasi yoshlarning bilim olishi, fikr doirasini kengaytirishi, milliy qadriyatlarga hurmat bilan qarashi va yurt taraqqiyotiga hissa qo'shishi uchun xizmat qiladi. Shu boisdan ham kutubxonalarning davri o'tdi, deyishga mutlaqo asos yo'q, aksincha ular zamonaviy jamiyatda eng muhim ma'naviy-ma'rifiy markazlardan biri sifatida yanada dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.

XXI asr kutubxonalari fuqarolarning dunyoqarashini shakllantirish, sog'lom fikrlovchi jamoani yaratish, yoshlarni barkamol inson sifatida tarbiyalashda muhim omil bo'lib qolmoqda. Demak, kutubxonalar kelajagi bevosita ularning zamonaviy talablar asosida rivojlanishiga, kitobxonlik madaniyatining keng targ'ib qilinishiga, kutubxonachilarning bilim va mahoratiga bog'liqdir. Bugun jamiyatda kutubxona xizmatlarini rivojlantirish nafaqat ilmiy yoki ma'rifiy ehtiyoj, balki ijtimoiy zaruratdir. Shu yo'l bilan biz ma'rifatli, ma'naviy yetuk va intellektual salohiyatli avlodni tarbiyalashga erishamiz.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Mirziyoyev Sh. M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2021.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining axborot-kutubxona tizimini modernizatsiya qilish va kitobxonlik madaniyatini rivojlantirishga oid farmon va qarorlari. – Toshkent, 2017–2023 yy.
3. G'afforova D., Yusupova Z. Kutubxonachilik va axborot faoliyati asoslari. – Toshkent: Tafakkur, 2019.
4. Toirova N. Kutubxonachilik ishi nazariyasi va amaliyoti. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2015.